

İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatından Kaynaklanan Sorumluluklarına İlişkin Okul Müdürü Görüşleri¹

Opinions of School Principals on Responsibilities Arising from Occupational Health and Safety Legislation

Caner Cereci², Remzi Burçin Çetin³

Öz

Okul müdürlerinin 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve bu kanuna ilişkin mevzuattan kaynaklanan çeşitli sorumlulukları bulunmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri açısından okul müdürlerinin sorumlulukları yüksek düzeyde risk içeren konulara ilişkin olup, riskin önlenmesi, risk teşkil eden durumların belirlenmesi ve değerlendirilmesini kapsamaktadır. Okul müdürlerinin iş sağlığı ve güvenliği mevzuatından kaynaklanan sorumluluklarına ilişkin düşüncelerine odaklanan bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseniyle ve görüşme veri toplama aracı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya 2017-2018 eğitim öğretim yılında Mersin ili kamu okullarında görev yapan 15 okul müdürü katılmıştır. Okul müdürlerinin görüşlerini belirlemek için araştırmacılar tarafından geliştirilen açık uçlu yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, okul yöneticilerinin çoğunluğu, iş sağlığı ve güvenliği konusunda oldukça fazla sorumluluk sahibi olduklarını düşünmektedir. Buna ek olarak okul yöneticileri, var olan iş sağlığı ve güvenliği sorumluluklarının aynı oranda yetki ile dengelenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Okul müdürleri en çok bina risk değerlendirme sorumluluğunun, meslekleri açısından uygunsuzluğunu dile getirmektedir. Okul yöneticilerinin özellikle okulların fiziki şartlarında düzeltme ve iyileştirme yapabilme imkanının kısıtlı olması nedeniyle en çok maddi kaynak konusunda iyileştirmeler yapılması gerektiği konusunda önerileri bulunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Okul Müdürleri, İş Sağlığı ve Güvenliği, Sorumluluk, Eğitim Hukuku.

Abstract

School principals have responsibilities arising from the Law on Occupational Health and Safety No. 6331 and related legislation. In terms of occupational health and safety services, the responsibilities of school principals are related to high-risk topics includes the prevention of risk, the identification and evaluation of risk situations. Our main motivation for this study is to demonstrate the opinions of school principals on their responsibilities arising from occupational health and safety legislation. This research is designed based on the phenomenological qualitative research method. Participants of this study are 15 school principals working in Mersin. Two open-ended questions is employed to determine the views of public school principals on their responsibilities arising from occupational health and safety legislation. The majority of school administrators think that they have a lot of responsibility for occupational health and safety. In addition, school administrators state that existing occupational health and safety responsibilities must be balanced with authority in the same area. School principals especially express the non-compliance of their building risk assessment responsibilities in terms of their profession. According to the recommendations of school principals on occupational health and safety practices, the first findings in the light of collected data suggest that the responsibilities of such an arrangement can be fulfilled with a human centered approach.

Keywords: School Principals, Occupational Health and Safety, Responsibility, Education Law

Gönderim Tarihi (Received): 10/06/2019

Kabul Tarihi (Accepted): 18/10/2019

¹ Bu makale, 18-22 Nisan 2018 tarihlerinde düzenlenmiş olan “27. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi”nde sunulan bildirinin yeniden düzenlenmiş ve genişletilmiş halidir.

² Dr., Mersin İl Millî Eğitim Müdürlüğü, canercerci@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6586-979X

³ Doktora Öğrencisi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, burcincetin@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8363-7466

Giriş

Yönetim, örgütün sahip olduğu kaynakların eşgüdümlemesi sayesinde örgüt hedeflerini gerçekleştirme adına sürdürülen bir dizi faaliyetin bütünlük tanıımıdır. Bu tanım ve çağrıştırdığı kavramlar eğitim hizmetlerinin yerine getirildiği okullar ve dolayısıyla okul müdürleri için de geçerlidir. Buna göre okul örgütlerinin tanımlanan hedefleri gerçekleştirebilmesi, etkili bir şekilde yönetilmesiyle mümkündür. Bu bağlamda okul yöneticilerine, okulun içinde bulunduğu toplumun beklentilerine göre biçilen roller bulunmaktadır. Fakat okul yöneticileri okulları yönetirken her zaman kendi istedikleri gibi davranamazlar, tamamen özgür değildirler. Bir eğitim kurumu olarak okullar, önceden belirlenmiş bir hukuki yapıya ve işleyişe sahiptir. Okulda egemen olan yönetim anlayışı, yöneticilerin, öğretmenlerin, okul personelinin, öğrenci velilerinin ve öğrencilerin tutumları, okulun içinde bulunduğu toplumsal çevrenin sosyal, ekonomik ve politik yapısı, fiziksel çevrenin özellikleri gibi çok sayıda değişkenin etkisi ile oluşur (Dönmez, 2001). Ancak klasik anlamında okul müdürlerine biçilen bu rollerden bazıları geçerliliğini yitirirken bazıları ise çağın gerektirdiği şekilde yeniden şekillenmiş, güncellenmiş hatta özellikle toplumsal beklentilerde yaşanan evrim ve teknolojik gelişmeler ışığında yeni roller eklenmiştir. Bir başka ifadeyle çağdaş okul yönetimi yaklaşımlarında müdür rolleri hesap verebilirlik, kendi kendine yönetilen okullar, rekabet, öğretim programı ve değerlendirme şekilleri üzerine kuruludur (Gündüz ve Balyer, 2013).

Öncelikli girdisi ve çıktısı insan olan eğitim örgütleri, bir yandan özellikle çevresel şartlara uyum sağlamak, fiziksel anlamda değişim hızına ayak uydurmak, teknolojik gelişmeleri öğretim sürecine transfer etmek durumunda kalırken diğer taraftan tüm bu karmaşık süreç dahilinde oluşabilecek riskleri bertaraf etmek zorundadır. Bu anlamda yöneticilerin, çok sayıda insanın bir arada bulunduğu okulları, önleyici tedbirlerle daha güvenli hale getirmesi, bu tedbirlerden hareketle olası kaza durumları ya da gerek öğrenciye gerekse öğretmen ve diğer çalışanlara yönelik risklere yerinde ve zamanında müdahale etmesi beklenmektedir. Okul sağlığı konusundaki risklere müdahale okul müdürleri açısından etkili liderlik davranışı olarak değerlendirilmektedir (Symons, Cinelli, James ve Groff, 1997). Ancak ilgili alanyazın genel olarak değerlendirildiğinde, henüz bir meslek olarak görülmeyen okul yöneticiliğine atanan müdürlerin hizmet öncesinde ve hizmet sürecinde tam olarak yetiştirilmediği ortadadır (Yıldırım, 2011). Bu durum okul müdürlerinden beklenen çok sayıda rol ve yeterlik alanında çeşitli aksamalara ve hatta çatışma boyutuna kadar uzanan bir etkileşimi açığa çıkarmaktadır.

Postmodern toplumların bile değişmeyen gerçekliklerinden birisi olan güvenlik gereksinimi ihtiyaçlar hiyerarşisindeki yerini korumakta ve gerek kişilerin gerekse toplumların varlığını sürdürebilmesinin bir dayanağı olarak kabul görmektedir. Bu açıdan bakıldığında günümüzde iş yerlerinde, iş ahlakı, etik değerler ve çağdaş yönetim anlayışı açısından işçi sağlığı her şeyin önünde gelmektedir. Bunun yanında bir işyerinde etkin bir İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sisteminin uygulanmasının, o iş yerinde çalışanların iş verimini arttırdığı, iş kazaları ve meslek hastalıklarını azalttığı ve işçi-işveren ilişkilerini olumlu yönde etkilediği herkesçe bilinen bir gerçektir (Sarıkaya, Güllü ve Seyman, 2009). Bu sebeple çalıştırdığı insan kaynağının gelişimine önem veren işletmeler öncelikle çalışanlarının güvenli bir ortamda çalışmalarını sağlamalıdır (Karacan ve Erdoğan, 2011). Böylece yöneticilere, örgüt hedeflerini gerçekleştirme de aşılması gereken yeni bir problem alanı da tanımlanmış ve örgüt-üye güvenliği, işverenin ya da doğrudan yöneticinin sorumluluk alanına eklenmiştir. Okul yöneticilerinin görevleri sırasında karşılaşılabilecekleri modern güvenlik riskleri, bazı durumlarda onların güvenlik uzmanı düzeyinde bilgi sahibi olmalarını gerektirmektedir (Goodwin, Cunningham ve Childress, 2003). Ancak burada unutulmaması gereken en etkili ve en ucuz iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin kişiler arasında kolaylıkla yaygınlaştırılabilen basit çözümler olduğu gerçeğidir (Hasle ve Limborg, 2006). Bu nedenle yöneticilerin bu sorumluluğu üstlenmeleri hem uygulamanın etkililiğini artırmak hem de örgüte olan maliyetini en aza indirmek açısından önemlidir.

İş sağlığı ve güvenliği konusu, günümüz çalışma hayatı ve çalışma hukukunun önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. İş sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin alınarak uygulanması, iş kazaları ve meslek hastalıklarının azaltılması işçiler, işverenler ve nihayet sosyal güvenlik sistemleri için önemli sonuçlar ortaya koyar (Korkmaz ve Avsallı, 2012). Ancak son derece insancıl bir yaklaşımla çalışma hayatını ele

alan ve yaşanan değişim ve dönüşüm sürecinde toplumsal beklentileri, bireylerin sağlık ve güvenlik gereksinimlerini daha da çağcıl kılmak adına atılan çeşitli adımlar zaman zaman yetersiz kalmıştır. Hukuksal düzenlemeler açısından köklü bir geçmişe sahip olan ülkemizde asıl sorun, hukukun tam olarak hayata geçirilememesi ve çalışanların önemli bir bölümünün iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinden yoksun oluşudur (Yılmaz, 2010). Örgüt performansının belirlenmesinde bir ölçüt olarak kullanılan iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının konunun tarafları arasında çelişki ve çatışmalar gündeme getirmesi kaçınılmazdır (Yorio, Wilmer ve Moore, 2015). Tüm bu belirsizlik ve mevzuatın konunun bazı taraflarını zorlaması, rahatsız etmesi ve alışıla gelmiş uygulamaların geçerliliğini yitireceği gerçeği, çalışma hayatında özellikle işveren safında yankı uyandırmıştır.

İş sağlığı ve güvenliği konusu Avrupa’da neredeyse yarım yüzyıldır tartışılan ve üzerinde bir dizi düzenlemenin yapıldığı bir hukuksal çalışma alanı olarak kabul edilmiştir (Liu ve Liu, 2016). Benzer şekilde ülkemizde de uzunca zamandır tartışılmakta ve bu alanda müstakil bir kanun ve bu kanuna dayalı uygulama esaslarının belirlenmesi gerektiği ileri sürülmektedir. Bu konuda 20.06.2012 tarih ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu yürürlüğe girmiş olup, bu kanunun geçiş maddelerinin tamamı yürürlüğe girince iş sağlığı ve güvenliği konusu ayrı bir kanun ve mevzuat olarak hukuk sistemimizdeki yerini almış olacaktır (Korkmaz ve Avsallı, 2012: 155). Böylece ülkemizde bu konuda yeni bir döneme adım atılmıştır ve bu kanun maddeleri uyarınca başka kanun, yönetmelik ve yönergeler hazırlanarak çalışma hayatı bir bütün olarak iş sağlığı ve güvenliği kapsamında yeniden şekillendirilmiştir. Buna göre Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 18.01.2013 tarih ve 28532 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren “İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik” uyarınca Milli Eğitim Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatına bağlı kurumlarda iş sağlığı ve güvenliği (İSG) uygulamalarına dahil olmuştur. Tablo-1’de okul müdürlerinin İSG mevzuatından kaynaklanan sorumluluklarının listesi verilmiştir.

Tablo 1. Okul Müdürlerinin İşveren Sorumlulukları

No	İşveren Sorumlulukları
1	Çalışanları arasından ilgili yönetmeliklerde belirtilen niteliklere haiz bir veya birden fazla işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve diğer sağlık personeli görevlendirir
2	Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yaptırır
3	İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izler, denetler ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlar
4	Çalışma ortamının ve çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlama, sürdürme ve geliştirme amacı ile iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapar veya yaptırır
5	İşveren, risk değerlendirmesi çalışmalarında görevlendirilen kişi veya kişilere risk değerlendirmesi ile ilgili ihtiyaç duydukları her türlü bilgi ve belgeyi temin eder
6	Çalışana görev verirken, çalışanın sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu göz önüne alır
7	Yeterli bilgi ve talimat verilenler dışındaki çalışanların hayati ve özel tehlike bulunan yerlere girmemesi için gerekli tedbirleri alır
8	Görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşların görevlerini yerine getirmeleri amacıyla araç, gereç, mekân ve zaman gibi gerekli bütün ihtiyaçlarını karşılar
9	İşyerinde sağlık ve güvenlik hizmetlerini yürütenler arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlar
10	İşyerinde yürütülen iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerine ilişkin her türlü kaydı saklar
11	İşten ayrılma tarihinden itibaren en az 15 yıl süreyle çalışanların kişisel sağlık dosyalarını, saklar
12	İSG ile ilgili defterin, işyerinin bağlı bulunduğu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri veya noterce her sayfası mühürlenmek suretiyle onaylanmasını sağlar

- 13 Acil durumların meydana gelmesi halinde uyarı verme, arama, kurtarma, tahliye, haberleşme, ilk yardım ve yangınla mücadele gibi uygulanması gereken acil durum müdahale yöntemleri belirlenir ve yazılı hale getirilir
- 14 Arama, kurtarma, tahliye, yangınla mücadele ve ilkyardım alanlarında okul personel sayısına göre en az birer destek elemanı görevlendirir
- 15 Acil durumlarda ekipler arası gerekli koordinasyonu sağlamak üzere çalışanları arasından bir sorumlu görevlendirir
- 16 Okulda İSG kurulunu oluşturmak ve çalışma programına uygun etkinliklerini düzenlemek/denetlemek
- 17 İSG kurulu için gerekli toplantı yeri, araç ve gereçleri sağlar
- 18 İSG kurulunca hazırlanan toplantı tutanaklarını, kaza ve diğer vakaların inceleme raporlarını ve kurulca işyerinde yapılan denetim sonuçlarına ait kurul raporlarını, iş müfettişlerinin incelemesini sağlamak amacıyla, işyerinde bulundurur
- 19 İşveren, iş sağlığı ve güvenliği yönünden çalışma ortamına ve çalışanların bu ortamda maruz kaldığı risklerin belirlenmesine yönelik gerekli kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaların yapılmasını sağlar
- 20 Çalışan temsilcisi seçimini sağlar
- 21 Risk değerlendirme ekibi kurulmasını sağlar
- 22 Acil durum ekibi oluşturulmasını sağlar
- 23 İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu oluşturulmasını sağlar
- 24 İş Sağlığı ve Güvenliği onaylı defterin tutulmasını sağlar
- 25 Çalışan personelin genel sağlık muayenesinden geçirilmesi için gerekli işlemleri yapar
- 26 İş Sağlığı ve Güvenliği uyum levhalarının belirlenmesi ve uygun yerlere asılmasını sağlar
- 27 Acil toplanma yerleri ve yönlendirme işaretlerinin belirlenmesini sağlar
- 28 Yangın sistemlerinin kontrol edilmesi sağlar
- 29 Alarm ve tahliye tatbikatlarının düzenli olarak yapılmasını sağlar
- 30 Kullanılan tehlikeli kimyasalların analizinin yapılmasını sağlar
- 31 Tehlikeli ve tehlikesiz atık alanlarının oluşturulmasını sağlar
- 32 Trafik işaret ve yön levhalarının asılmasını sağlar
- 33 İSG etkinlikleri için duyuru ve iletişim panolarının aktif kullanılmasını sağlar

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Günümüzde İSG alanında, yüksek maliyetlere neden olan onarıcı-tazmin edici faaliyetler (tedavi, tazminat) yerine, daha düşük maliyetli olan önleyici faaliyetlere (risk değerlendirmesi, İSG örgütlenmesi, eğitim, insan kaynakları politikası vb.) ağırlık verilmektedir (Yılmaz, 2010). İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarında görece daha tecrübeli ülkelerde halen uygulanan mevcut sistemler incelenerek, Türkiye için gerekli olan temel sistem özelliklerinin transfer edildiği ve böylece iş sağlığı ve güvenliği alanının kendine has bir terminolojisi olduğu ifade edilebilir.

İş sağlığı ve güvenliği, çok geniş bir perspektiften bakmayı gerektirmektedir. Sadece işyerindeki çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumayı değil; aynı zamanda çevreye ve çevredeki insanlara da zarar vermemeyi öngörmektedir (Korkut ve Tetik, 2013). Öte yandan okul müdürü, okuldaki tüm etkinliklerin akademik amaçlara uygun bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak zorundadır. Bunun için geleneksel rollerine ek olarak müdürlerin bu çalışmada ortaya konulan yeni bir takım rolleri gerçekleştirmeleri beklenmektedir (Balyer, 2012). Ancak bu beklentilerin karşılanabilmesi noktasında yöneticilerin belirli yeterliklere sahip olması gerekmektedir (İnandı ve Yıldız, 2014). Çünkü eğitim sistemlerinin en değerli iki temel insan gücü kaynağı öğretmen ve okul yöneticisidir (Yıldırım, 2011). İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları, hukuksal anlamda okul müdürlerine yeni sorumluluklar getirmiş ancak konunun kendine has terminolojisi eğitim örgütlenmesine uzak kalmış, bazı hususlar

anlaşılmamış ya da eksik kavranarak alanda bir kargaşaya sebep olmuştur. Örneğin ilgili mevzuatın pek çok yerinde kullanılan “işveren” kavramı okul müdürlerinin mevcut yasal statüsünü yansıtmamaktadır. Öte yandan mevzuatta geçen “iş kazası” veya “tehlikeli iş” gibi kavramlar, sadece mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarını belirli ölçüde ilgilendiriyor gibi yanılgılar ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının eğitim kurumlarında yasal lider konumunda tanımlanan okul müdürleri tarafından nasıl algılandığı önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın amacı okul müdürlerinin, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatından kaynaklanan sorumluluklarına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaçla iki alt problem belirlenmiştir. Bunlar;

- 1- Okul müdürlerinin iş sağlığı ve güvenliği mevzuatından kaynaklanan yasal sorumluluklarına ilişkin yetkinlik düzeyleri ve yetki durumu nedir?
- 2- Okul müdürlerinin iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına göre yetkinlik düzeyleri ve yetki durumlarıyla uyuşmayan sorumluluklarına ilişkin önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Okul müdürlerinin, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatından kaynaklanan yasal sorumluluklarına ilişkin görüşlerini açığa çıkarmayı amaçlayan bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseniyle ve görüşme veri toplama aracı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Olgubilim (fenomenoloji) deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmayı gerektirmektedir. Nitel araştırma tekniklerinin doğal ortama duyarlılık sağlaması, araştırmacının katılımcı rolünün olması, bütüncül bir yaklaşıma sahip olması, algıların ortaya konmasını sağlaması, araştırma deseninde esnekliğin olması ve tümevarımcı bir analize sahip olması önemli özellikleri arasındadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 öğretim yılında Mersin ilinde görev yapmakta olan toplam 15 okul müdürü oluşturmaktadır. Araştırmada, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Büyüköztürk ve diğ. (2013), bir araştırmada gözlem birimlerinin belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşturulabildiği, bu durumda örneklem için belirlenen ölçütü karşılayan birimlerin (nesnelere, olaylar vb.), örneklem alındığını açıklamaktadırlar. Buna göre maksimum çeşitlilik uyarınca farklı okul türlerinde görev yapan toplam 15 okul müdürü, araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki katılımcılar “Katılımcı1, Katılımcı2,...” şeklinde tanımlanmış ve araştırma içinde bu tanımın kısaltması “K1, K2, ...” şeklinde kullanılmıştır. Katılımcılara ilişkin bilgiler aşağıda Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Çalışma Grubuna İlişkin Bilgiler

Kod	Cinsiyet	Kıdem	Okul Türü
K1	Erkek	0-4 Yıl	Ortaöğretim Kurumu/Dengi Okul
K2	Erkek	12+ Yıl	Ortaöğretim Kurumu/Dengi Okul
K3	Erkek	12+ Yıl	Ortaöğretim Kurumu/Dengi Okul
K4	Erkek	4-8 Yıl	İlkokul
K5	Erkek	12+ Yıl	İlkokul
K6	Erkek	12+ Yıl	Ortaokul

K7	Erkek	12+ Yıl	Ortaöğretim Kurumu/Dengi Okul
K8	Erkek	12+ Yıl	Ortaöğretim Kurumu/Dengi Okul
K9	Erkek	12+ Yıl	Ortaöğretim Kurumu/Dengi Okul
K10	Erkek	12+ Yıl	Ortaöğretim Kurumu/Dengi Okul
K11	Erkek	12+ Yıl	İlkokul
K1	Erkek	12+ Yıl	İlkokul
K13	Erkek	8-12 Yıl	Ortaokul
K14	Erkek	8-12 Yıl	Ortaöğretim Kurumu/Dengi Okul
K15	Erkek	12+ Yıl	İlkokul + Ortaokul

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından oluşturulan bir form aracılığıyla toplanmıştır. İlgili formda yer alan sorular şunlardır:

- İSG uygulamaları, sorumluluklarınız ve okullar/kurumlar düşünüldüğünde sizce gerekli miydi?
- İSG sorumlulukları açısından bilginiz ve bu konudaki yeterlilikleriniz sizce ne düzeydedir?
- İSG sorumluluklarınız sizce yetkilerinizle örtüşmekte midir?
- İSG sorumluluklarınızı yerine getirirken ne gibi zorlukları ve sorunları yaşıyorsunuz ve bunlar nasıl aşıyorsunuz?
- İSG mevzuatı ve sorumluluklarınız açısından önerileriniz nelerdir?

Verilerin Analizi

Verilerin bir kısmı yüz yüze görüşme tekniği ile elde edilirken diğer kısmı ise Google Forms aracılığıyla yazılı olarak toplanmıştır. Buna göre katılımcılardan 8'i ile yüz yüze görüşülmüş kalan 7'si ile de yazılı olarak veri alınmıştır. Elde edilen veriler betimsel olarak çözümlenmiş ve araştırmanın genel amacına uygun şekilde sunulmuştur.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın genel amacı doğrultusunda yanıtlanması öngörülen soruların her birine ilişkin ulaşılan bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Okul müdürlerinin iş sağlığı ve güvenliği mevzuatından kaynaklanan yasal sorumluluklarına ilişkin yetkinlik düzeyleri ve yetki durumu nedir?” şeklinde düzenlenmiş olup, katılımcıların görüşme formunda yer alan sorulara verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular bu doğrultuda yorumlanmıştır. Buna göre okul müdürlerinin çoğunluğu (8/15) İSG uygulamalarının eğitim kurumlarında gerekli olduğunu ve bu politikanın yerinde bir karar olduğunu ifade etmektedir. Ancak bu uygulamanın eğitim kurumlarını da kapsamaması hususunda bazı uyuşmazlıklar olduğu ve ilgili mevzuatın eğitimin kendine has bağlamına uygun içerikte olmadığı fikri öne çıkmaktadır. Bu konuda bazı katılımcılar şunları ifade etmiştir;

“İSG uygulamaları gerekli ancak verilen sorumluluk; imkan ve yetkilerle uyumuyor.” (K1)

“İSG uygulamaları mutlaka gerekli ancak okul müdürünün işveren olması yanlış. Zira ne çalışanı ne de öğrenciyi müdürün seçme hakkı yok. Ayrıca kullanacağı 5 kuruşu olmayan bir müdür nasıl olur da işveren olur.” (K9)

“Gerekli. Ama önce okul binasını yapıp sonradan bunu İSG ye uydurun demek adil değil.” (K15)

Katılımcı görüşlerinden hareketle, İSG uygulamalarının eğitim örgütlerinde gerekli görüldüğü ancak uygulamanın formal boyutunda sorumluluk-yetki uyumsuzluğu, fiziksel anlamda okul müdürlerini aşan bazı sorunlar yaşandığı ve mevzuatın eğitim örgütlerinin mevcut yapı ve işleyişine uygun esnekliğe sahip olmadığı yorumu yapılabilir. Öte yandan katılımcıların mevcut yasal düzenlemelerin kendilerine getirdiği sorumluluklara ilişkin yeterlik düzeyleri sorulduğunda ise İSG mevzuatının ve beraberinde getirdiği sorumluluk alanının ciddiyeti ortaya çıkmaktadır. Zira katılımcıların büyük çoğunluğu (11/15) kendilerini İSG konu alanında yetersiz görmekteyler. Bazı katılımcılar İSG konu alanına ilişkin şunları ifade etmiştir:

“Genel anlamda üstünkörü sayılabilecek düzeyde”. (K1)

“Yeterli değil. Bu işi İSG uzmanlarının yapması lazım.” (K8)

Bu ifadelerden hareketle İSG gibi günlük çalışma koşullarını insan sağlığı ve can güvenliği için elverişli hale getirecek bir uygulama alanında kurum müdürlerinin kendilerini yetersiz hissetmesi son derece dikkat çekici bir bulgudur. Halen yürürlükte olan mevzuat gereğince okul müdürlerine eğitim kurumlarında İSG uygulamalarının yürütülmesi sorumluluğu verilmiş olup, katılımcılara sahip oldukları yetkilerle bu sorumlulukların örtüşüp örtüşmediği sorulmuştur. Katılımcıların tamamı (15/15) sahip oldukları yetkilerle İSG uygulamalarından kaynaklanan sorumluluklarının örtüşmediği yönünde görüş bildirmiş ve yetki azlığına karşın sorumlulukların fazla olduğunu belirtmişlerdir. Bu çarpıcı duruma ilişkin bazı katılımcılar şunları ifade etmiştir:

“Mevzuatı okuduğumuzda İSG ile benim konumum kesinlikle örtüşmemektedir. Sorumluluk çok fazla yetki yok.” (K15)

“Sorumluluk veriliyor ama bunları hakkıyla yerine getirebileceğimiz yetkiler tanınmıyor.” (K2)

Bürokrasinin işleyişinde yetki ve sorumluluk uyumsuzluğu sıklıkla rastlanan bir durum olarak ifade edilebilir ancak bu, rutin İSG uygulamalarının hassasiyeti göz önüne alındığında öncelikli sorun alanlarından biri haline gelmektedir. Bir makama bir görev verildiğinde görevi yapma hakkı ile o görevin sorumluluğu bir arada verilmiş olur. Bu nedenle görev verilen makamda bulunan yöneticinin sorumluluktan kaçması olanaksızdır. Bununla birlikte verilen yetkinin az olduğu durumda sorumluluk çok olamaz. Ancak üst makam, ast makama verdiği görevden ötürü hesap sormuyorsa, sorumluluğu da aramıyordur. Bu durum örgütlenmenin temel ilkesi olan yönetimde yetki-sorumluluk dengesinin önemini ortaya koymaktadır (Başaran, 2000). Bu açıdan İSG sorumlulukları söz konusu olduğunda, okul müdürlerinin yetki-sorumluluk dengesinin bulunmadığı ifade edilebilir.

Katılımcılara İSG’den kaynaklanan sorumlulukları yerine getirirken ne gibi zorluklarla karşılaştıkları ve bunların üstesinden nasıl geldikleri sorulduğunda ise yine birbirine benzer sorunlarla karşılaştıkları ve benzer yöntemlerle bu sorunları aşmaya çalıştıkları bilgisine ulaşılmıştır. Katılımcı görüşlerinden hareketle okul müdürlerinin İSG uygulamalarına ilişkin sıklıkla karşılaştıkları sorun alanları ve bunların üstesinden gelmek adına başvurdukları yöntemler aşağıda Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Okul Müdürlerinin İSG Uygulamalarında Karşılaştıkları Zorluklar ve Başa Çıkma Yolları

En Sık Karşılan Zorluklar	Baş Çıkma Yolları
Okul binalarının fiziksel olarak uygunsuzluğu	Kısıtlı tamirat ve tadilatlar
Kaynak sıkıntısı	Okul aile birliği desteği
İSG alan uzmanlarının olmaması	Personelin fedakarlığı
Mevzuat karmaşası	Üst makamlarla resmi yazışmalar
Deneyimsizlik	Dikkatli olmaya özen göstermek

Ülkemizde pek çok uygulama gibi İSG uygulamalarının da gerekli ön hazırlıklar yapılmadan hayata geçirilmesi sonucu, özellikle bu alana yabancı eğitim örgütlerini ve okul müdürlerini bu anlamda bir dizi zorluklarla yüzleşmeye mecbur bırakmıştır. Tablo-2’de görüldüğü gibi İSG uygulamalarının okul ortamında yarattığı zorlukların başında okulların mevcut fiziksel yapısı gelmektedir. Diğer taraftan gerek fiziki gerekse diğer konularda İSG mevzuatında öngörülen bir çalışma ortamına erişebilmek için ciddi bir maddi kaynak gerektiği ve bu alanın kendine has uzmanlık yeterliklerine sahip İSG uzmanlarının istihdam edilememesi, mevcut örgüt yapısının ve okul müdürlerinin bu alanda deneyimsizlikleri de diğer zorluklardır. Bu güçlüklerin tam anlamıyla veya olması gerektiği gibi aşılmadığı anlaşılmış olup katılımcıların bu gibi zorluklar karşısında sıklıkla başvurdukları yöntemler ise küçük çaplı tadilatlar, okul aile birliği ve velilerin desteği, personelin özverili tutumu, olası olumsuzlukları üst makamlara bildirmek ve daha dikkatli olmaya özen göstermek şeklindedir. Buna ilişkin bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

“Fiziksel anlamda yapılması gereken düzenlemeleri yapamıyorum. Özellikle kaynak sıkıntısı ve dahası bu sorumluluğu paylaşacak uzman ekip sorunu yaşamaktayım.” (K1)

“Okul için müdürün kullanabileceği 5 kuruş yok iken biz kırık dökük yerleri tamir etmeye çalışıyoruz. Çoğunluğu sorumlu öğrenci velilerinden oluşan Okul Aile Birliklerinin topladığı bağışlarla bu işleri yürütmeye çalışıyoruz.” (K9)

“Uzman olmamamın getirdiği eksiklikler ve ekonomik sorunlar yaşıyoruz.” (K14)

“Maddi sorunlar yaşıyoruz ve aşamıyoruz, çoğunlukla geçiştiriyoruz.” (K13)

Katılımcı görüşlerinden de anlaşılacağı üzere İSG uygulamalarının eğitim örgütlerine uyarlanmasında bilgi eksikliği, mevzuat karmaşası, yetkilerle sorumlulukların uyuşmaması, fiziksel anlamda bir dizi eksikliğin var olması, maddi kaynakların yetersiz olması, alan uzmanlarının istihdam edilmemesi gibi bir dizi sorun yaşandığı tespit edilmiştir.

2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Okul müdürlerinin iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına göre yetkinlik düzeyleri ve yetki durumlarıyla uyuşmayan sorumluluklarına ilişkin önerileri nelerdir?” şeklinde düzenlenmiş olup, katılımcıların görüşme formunda yer alan sorulara verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular bu doğrultuda yorumlanmıştır. Katılımcıların bazılarının İSG uygulamalarına ilişkin getirmiş oldukları öneriler aşağıda Tablo 4’te verilmiştir:

Tablo 4. Okul Müdürlerinin İSG Uygulamalarına İlişkin Önerileri

Kod	Öneri
K1	Her okula olmasa bile en azından birkaç okul bir araya getirilerek tam veya yarı zamanlı İSG uzmanı görevlendirilmesi uygun olur.
K2	Her kurumda konu ile özel yetişmiş, konusunda uzman bir görevli olmalıdır. Sadece müdürle çözülmez.
K7	Kaynak tesis edilmeli.
K8	Her okulda görevli İSG uzmanı olmalı.
K9	Her okulda bir İSG uzmanı olmalı. Okullarda eğitimden sorumlu bir eğitim müdürü bir de tesis müdürü olmalı.
K13	MEB özel İSG firmalarından ihale yaparak hizmet satın almalı ve okulların eksiklikleri belirlenip ve tamamlanmaya çalışılmalı.
K15	Uzman bir ekip oluşturulmalı, tüm okulların incelenmeli ve bir takvim çerçevesinde bütçesi de oluşturularak yerine getirilmeli .

Katılımcı görüşlerinden hareketle İSG uygulamalarının okullarda tam anlamıyla amacına ulaşabilmesi adına getirilen öneriler daha ziyade İSG alan uzmanlarının istihdam edilmesi, yeterli kaynağın ayrılması, fiziksel yetersizliklerin giderilmesi, eğitim bölge-ilçe-il düzeyinde uzman ekipler oluşturulması ve hatta

özel sektörden hizmet alınması gibi bir dağılıma sahiptir. Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında elde edilen bulgular dikkate alındığında, getirilen önerilerin okul müdürlerinin İSG konu alanında yaşadıkları sorunların ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle konuya ilişkin uzmanlıktan yoksun olmak okul müdürlerinin İSG uzmanı ihtiyacını sıklıkla dile getirmelerine yol açmaktadır. Öte taraftan pek çok okulun İSG uygulamasının zorunlu hale gelmesinden önce inşa edilmesi sebebiyle mevzuatta öngörülen fiziki imkanlara sahip olmadığına dikkat çekilerek bu aksaklıkların giderilmesi için ayrıca kaynak sağlanması önerilmektedir. Birkaç okulun bir araya getirilerek uzman temini, dışarıdan hizmet alımı gibi önlemler de dile getirilmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Eğitim kurumlarının yönetimi, doğru planlama, öğrenci ve personel işlerinin yürütülmesi ve eğitim öğretim sürecine liderlik etme gibi işlevlerinin yanı sıra kurumun fiziksel ortamının eğitim öğretime uygun biçimde oluşturulmasını da kapsamaktadır. Okul yönetici diğer yönetim işlevlerinin yanı sıra fiziksel ortamla ilgili görev ve sorumlulukları nedeniyle de hesap verebilmelidir. Okullar, öğretmenlere ve öğrencilere rahat bir çalışma ortamı sağlamalıdır (Turhan ve Turan, 2012). Ülkemizde son yıllarda hayata geçirilen, İSG uygulamaları ve mevzuatı da kapsamına eğitim kurumlarını da almış olup, okul müdürlerine bu mevzuat çerçevesinde önemli sorumluluklar yüklemiştir. İş sağlığı ve güvenliği, çok geniş bir perspektiften bakmayı gerektirmektedir. Sadece işyerindeki çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumak değil, çevreye ve çevredeki insanlara da zarar vermemeyi öngörmektedir. Yani, işletmenin faaliyetlerinden dolayı üçüncü kişiler de zarar görmemelidir (Korkut ve Tetik, 2013). Bu açıdan bakıldığında çevresiyle sürekli etkileşim halinde olması gereken eğitim kurumlarında İSG uygulamaları farklı sorumluluk ve bakış açısı geliştirmeyi gerektirmektedir.

Özellikle çağımızın koşulları gereği, yönetim hizmetleri en az kaynakla en fazla verim elde etmeye odaklanmakta ve bu sayede diğer tüm yönetsel alanlarda olduğu gibi okul yönetimi de farklılaşan ve çeşitlenen rol ve sorumluluklarla yüzleşmek durumunda kalmıştır. İş ve sağlığı ve güvenliği uygulamaları bu dönüşüm kapsamında karşımıza çıkan hukuki bir yenileşmedir. Böylece okullardaki yönetsel uygulamalar, akademik çabaların yanı sıra bu güvenli ortamı oluşturmayı da hedeflemelidir. Bundan dolayı müdürler, okula ve öğrencilere yönelik tehlikeler karşısında öğrenme ortamlarını daha güvenli bir yer haline getiren kişiler olmalıdırlar (Balyer, 2012). Zira İş Sağlığı ve Güvenliği uygulamaları, iş kazaları ve meslek hastalıklarının nedenlerini, sonuçlarını ve bunların önlenmesi için gerekli olan yöntemleri belirlemeyi ve uygulamayı amaçlamaktadır (Ceylan, 2012). Bu haliyle söz konusu uygulamalar okul müdürlerine her ne kadar ek yükümlülükler getirirse de aslında görevlerini daha sağlıklı ve etkili yürütebilecekleri bir çalışma ortamı tasarlamayı da öngörmektedir.

İş sağlığı ve güvenliği konusu, günümüz çalışma hayatı ve çalışma hukukunun önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. İş sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin alınarak uygulanması, iş kazaları ve meslek hastalıklarının azaltılması işçiler, işverenler ve nihayet sosyal güvenlik sistemleri için önemli sonuçlar ortaya koyar (Korkmaz ve Avsallı, 2012). İş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesi, dolayısıyla işçi sağlığı ve iş güvenliğinin sağlanması adına yapılabileceklerin en etkili yolu, soruna insan kaynakları yönetimi açısından profesyonelce yaklaşmaktır (Karacan ve Erdoğan, 2011). Böylece gerek ilgili mevzuat gerekse iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının yapısı, bu sorumluluğu doğrudan yönetime devretmekte ve okul müdürlerini dolaylı olarak bu konuda görevlendirmektedir. Ancak çeşitli nedenlerle İSG uygulamalarının ve mevzuatının doğası gereği eğitim kurumlarında tam anlamıyla uygulanması mümkün görünmemektedir. Örneğin, İSG uygulamalarının okul müdürlerini “işveren” tanımlaması, eğitim kurumlarında yöneticilerin seçilmesi, görevlendirilmesi ve okullardaki istihdam yapısı nedeniyle, bu tanımın mevzuatta olduğu gibi kullanılamamasına neden olmaktadır. Bunu yanı sıra “iş kazası”, “tehlikeli iş” gibi bazı tanımlamalar ve bunlarla ilgili mevzuat hükümlerinin mesleki ve teknik eğitim kurumları için uygun olmasına rağmen her okul türü için uygun olmayacağı görülmektedir. Bu açıdan İSG uygulamaları için hazırlanan mevzuat hükümlerinin mesleki ve teknik eğitim kurumlarına yönelik olarak daha ayrıntılı biçimde ele alınması ve uygulamaya geçilmesi önerilebilir.

Okul müdürlerinin İSG mevzuatındaki sorumlulukları konusundaki görüşlerine odaklandığımız bu çalışmada, okul müdürlerinin İSG mevzuatının gerekliliği konusunda çoğunlukla olumlu yanıt verdiği görülmektedir. Ancak okul müdürleri İSG uygulamaları ve mevzuatının okullar için gerekli ve yerinde bir düzenleme olduğunu düşünmelerine rağmen, uygulama içeriklerinin eğitim kurumlarının kendine has yapısına uygun olmayan yönleri bulunduğu vurgulanmıştır. İş güvenliği; sadece belli kişilerin veya bölümlerin sorumlulukları altında olmadığını ve bu olgunun herkes tarafından güvenli çalışma hayatı için gerekliliğinin benimsenmesiyle olacaktır (Aytaç vd., 2016). Bu açıdan İSG mevzuatının tüm çalışma hayatını ve kurumları kapsamasının yanında, bazı kavramların eğitim kurumlarına yönelik olarak yeniden düzenlenmesi ve okullar özelinde uygulanabilir bir içeriği kavuşturulması yerinde olacaktır. Okulun amacı, topluma öğretim hizmeti sunmaktır. Bu hizmeti sunabilmesi için okulun iç ve dış çevresinin güvenli olması zorunludur. Okulun amaçlarını, okul yönetimi gerçekleştirmeye çalışır (Karakütük, Özbal ve Sağlam, 2017). Tüm bu çabaların öncelikli sorumlusu ise okul müdürünün ta kendisidir ki bu yük zaman zaman artan mevzuat baskısıyla eğitim yönetimini bir kaosa sürükler. İş sağlığı ve güvenliği uygulaması da okul müdürlerini gerekli kaynakları bulmakta, uygulamakta ve var olan fiziki şartları iyileştirmede zora sokmaktadır.

Okul müdürlerinin çoğunluğunun İSG konusunda yeterince bilgi sahibi olmadığı ve bu konuda kendilerini yeterli görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç değerlendirildiğinde okul müdürlerine, İSG konusunda yeterince bilgilendirilmeden mevzuat hükümleri doğrultusunda sorumluluk yüklendiği söylenebilir. İSG alanında belirlenen ilke ve standartların en önemli hedefi çalışmanın güvenli ve sağlıklı ortamlarda gerçekleştirilmesidir. Bu hedefe ulaşmanın yollarından biri de taraflar arasında sağlanacak işbirliği ile eğitime gereken önemin verilmesidir (Kılıkış ve Demir, 2012). Çalışanların tehlike ve risklerden korunması amacıyla 6331 Sayılı Kanun'la işverene yüklenen görevlerin en önemlilerinden birisi risk değerlendirmesi yapmak veya yaptırmaktır. Çünkü çalışanın işini yaptığı sırada beden ve ruh sağlığına yönelik tehlikelerin kaynağı, işverenin iş organizasyonu kapsamında yürüttüğü faaliyetlerin sonucudur (Akpınar ve Çakmakkaya, 2014). İlgili alanda yapılan kısa süreli ve amacına ulaşmayan hizmet içi eğitim faaliyetlerinin bu konuda yeterli olmadığı ifade edilebilir. Bu doğrultuda okul müdürleri için İSG alanında kapsamlı eğitimler düzenlenmesi ya da mevzuatta olduğu şekliyle her kuruma en az bir adet İSG uzmanının görevlendirilmesinin sağlanması önerilebilir.

Okul müdürlerinin tamamı, İSG mevzuatı kapsamındaki sorumluluklarının kendilerine tanınan yetki düzeyi ile uyuşmamakta olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca İSG konusundaki teknik sorumluluklar ve risk içeren uygulamaların tespiti, düzeltilmesi ve mevzuata uygun sonuçların elde edilmesi açısından yetki azlığının önemli bir sorun olduğu ifade edilebilir. Okul yöneticileri, kendi yöneticilik rolleriyle ilgili birçok görev ve sorumluluğu başarıyla yerine getirme sürecinde bazı engellerle karşılaşmakta; bunun sonucunda ise görevleri istenen düzeyde yerine getirememektedirler (Çınkır, 2010). Diğer taraftan okul müdürleri gerek okulun değişen tanımı, toplumun dönüşen beklentileri ve okul çalışanlarının henüz sonlanmayan evrimi nedeniyle tam anlamıyla alt üst olan yepyeni bir görev tanımıyla yüzleşmek durumundadır (Dadaczynski ve Paulus, 2014). Bu açıdan, okul müdürlerinin İSG mevzuatından kaynaklanan sorumluluklarını tam anlamıyla yerine getirmeleri için, mevzuatta bu konudaki yetki düzeylerinin sorumlulukları ile dengeli biçimde tanımlanması yerinde olacaktır. Okul müdürleri, İSG konusundaki sorumlulukları açısından, yetki azlığının yanı sıra, genellikle okul binalarının fiziksel ortamının uygun olmaması, maddi kaynak sıkıntısı ve konuya ilişkin yeterince bilgi ve deneyime sahip olmamaları nedeniyle sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Okulun ve okul müdürlüğünün değişen doğası ve ortaya çıkan yeni beklentiler, okul müdürlerinin performansları üzerine kafa yormayı gerekli kılmaktadır (Akin, 2014). Hızla değişen çevresel koşullar ve bundan etkilenen mevzuat dönüşümü okul müdürlerini daha fazla inisiyatif almaya teşvik etmekte ve bu sayede sorun çözmeye özendirmektedir. Dahası iş sağlığı ve güvenliği alanında yapılan pek çok araştırma da iş kazalarının önlenmesi ve güvenli çalışma ortamı oluşturmakta liderliğin doğrudan yordayıcı etkisi olduğunu ortaya koymaktadır (Autenrieth, Brazile, Douphrate, Román-Muñiz ve Reynolds, 2016). Araştırma kapsamında görüşlerine başvuru okul müdürleri de benzer şekilde sorunları fiziksel ortamda İSG mevzuatına uygun olabildiği kadarıyla kısıtlı tadilatlar yaparak, maddi kaynak sıkıntısına yönelik Okul Aile Birliği bütçesinden ve bağışlardan kaynak yaratmaya çalışarak ve üst yönetimden İSG konusunda bilgi/destek talep ederek aşmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda okul binalarının planlanması ve yapımı sürecinde İSG sorumlulukları açısından uygun fiziksel ortam

tasarımlarının yapılması gerektiği söylenebilir. Ayrıca İSG uygulamalarına yönelik özelleşmiş maddi kaynak ayrılması ve okulların kullanımının sağlanması yerinde olacaktır.

Okul müdürlerinin, İSG mevzuatı ve uygulamalarına yönelik bazı önerileri bulunmaktadır. Buna göre yapılan önerilerin, okul müdürlerinin İSG uygulamaları konusunda yaşadıkları sorunlar ve başa çıkma yöntemleri ile paralellik gösterdiği ifade edilebilir. Diğer bir deyişle, okul müdürleri her eğitim kurumuna ya da belirli sayıda kurum için bir İSG uzmanı görevlendirilmesini ve İSG için ek maddi kaynak tahsis edilerek fiziksel ortam gerekliliklerinin bu kaynaktan yararlanılarak yerine getirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bunun yanında İSG uygulamalarının yerine getirilmesi için özel firmalardan hizmet alımı yapılmasının uygun olabileceği ve üst yönetimce okulların İSG mevzuatı konusunda neler yapması gerektiğini denetleyecek ve yönlendirecek bir uzman ekibin oluşturularak, periyodik olarak okulların değerlendirilmesi gerektiği okul müdürlerince önerilmektedir.

Kaynakça

- Akın, U. (2014). Okul müdürlerinin inisiyatif alma düzeyleri ile öz-yeterlikleri arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* 20(2), 125-149. doi: 10.14527/kuey.2014.006
- Akpınar, T. ve Çakmakaya, B. Y. (2014). İş sağlığı ve güvenliği açısından işverenlerin risk değerlendirme yükümlülüğü. *Çalışma ve Toplum*, 40(1), 273-304.
- Autenrieth, D. A., Brazile, W. J., Douphrate, D. I., Román-Muñiz, I. N. ve Reynolds, S. J. (2016). Comparing occupational health and safety management system programming with injury rates in poultry production. *Journal of agromedicine*, 21(4), 364-372.
- Aytaç, S., Özok, A. F., Yamankaradeniz, N., Akalp, G., Çankaya, O., Gökçe, A. ve Tüfekçi, U. (2017). İSG kültürü oluşmasında metal sanayinde çalışan kadınların risk algısı üzerine bir araştırma. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 5(SI), 59-67.
- Balyer, A. (2012). Çağdaş okul müdürlerinin değişen rolleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 75-93.
- Başaran, İ. E. (2000). Eğitim Yönetimi, Nitelikli Okul. Ankara: Feryal.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). Bilimsel araştırma yöntemleri. *Pegem Atıf İndeksi*, 1-360.
- Ceylan, H. (2012). Türkiye'deki iş sağlığı ve güvenliği eğitimi sorunlar ve çözüm önerileri. *EJOVOC (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 2(2), 94-104.
- Çınkır, S. (2010). İlköğretim okulu müdürlerinin sorunları: Sorun kaynakları ve destek stratejileri. *İlköğretim Online*, 9(3), 1027-1036.
- Dadaczynski, K. ve Paulus, P. (2015). Healthy principals–healthy schools? A neglected perspective to school health promotion. In *Schools for Health and Sustainability* (pp. 253-273). Springer, Dordrecht.
- Dönmez, B. (2001). Okul güvenliği sorunu ve okul yöneticisinin rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 7(1), 63-74.
- Goodwin, R. H., Cunningham, M. L. ve Childress, R. (2003). The Changing Role of the Secondary Principal. *National Association of Secondary School Principals Bulletin*, 87(634), 26-42.
- Gündüz, Y. ve Balyer, A. (2013). Gelecekte okul müdürlerinin gerçekleştirmeleri gereken roller, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(3), 45-55.
- Hasle, P. ve Limborg, H. J. (2006). A review of the literature on preventive occupational health and safety activities in small enterprises. *Industrial Health*, 44(1), 6-12.
- İnandı, Y. ve Yıldız, S. (2014). Lise okul yöneticilerinin okullarda şiddeti önleme yeterlikleri: Mersin ili örneği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 137-147.
- Karacan, E. ve Erdoğan, Ö. N. (2011). İşçi sağlığı ve iş güvenliğine insan kaynakları yönetimi fonksiyonları açısından çözümsel bir yaklaşım. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 102-117.
- Karakütük, K., Özdoğan Özbal, E. ve Sağlam, A. (2017). Okul yönetiminde okul güvenliğini sağlamak için yapılan uygulamalar konusunda öğretmen ve okul müdürlerinin görüşleri. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 13(3), 1214-1232.
- Kılıkış, İ. ve Demir, S. (2012). İşverenin iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verme yükümlülüğü üzerine bir inceleme. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 3(1), 23-47.

- Korkmaz, A. ve Avsallı, H. (2012). Çalışma hayatında yeni bir dönem: 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2012(26), 153-167.
- Korkut, A. G. G. ve Tetik, A. G. A. (2013). 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun getirdiği yenilikler ve temel sorunlar. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(3), 455-474.
- Liu, K. ve Liu, W. (2015). The Development of EU Law in the Field of Occupational Health and Safety: A New Way of Thinking. *Management and Labour Studies*, 40(3-4), 207-238.
- Sarıkaya, M., Güllü, A. ve Seyman, M. N. (2009). Meslek yüksek okullarında iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmesinin önemi (Kırıkkale meslek yüksek okulu örneği). *TÜBAV Bilim Dergisi*, 2(3), 327-332.
- Symns, C. W., Cinelli, B., James, T. C. ve Groff, P. (1997). Bringing Student Health Risks and Academic Achievement Through Comprehensive School Health Programs. *Journal of School Health*, 40(6), 220-227.
- Turhan, M. ve Turan, M. (2012). Ortaöğretim kurumlarında güvenlik. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18(1), 121-142.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Arastırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, N. (2011). Yöneticilik görevinin okul müdürlerine olumlu ve olumsuz katkıları. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 230-245.
- Yılmaz, F. (2010). Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliği kurulları: Türkiye'de kurulların etkinliği konusunda bir araştırma. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 150-192.
- Yorio, P. L., Willmer, D. R. ve Moore, S. M. (2015). Health and safety management systems through a multilevel and strategic management perspective: Theoretical and empirical considerations. *Safety Science*, 72, 221-228.